

Handreiking Gemeenten bij Onbeheerde Nalatenschap

Een onbeheerde nalatenschap? Wat het Rijksvastgoedbedrijf voor u doet!

Iemand uit uw gemeente is overleden. U kent echter de erfgenamen niet. Wat dan te doen als er sprake is van een nalatenschap? Deze handreiking beschrijft stapsgewijs hoe te handelen en hoe het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) u hierin als gemeente ontzorgt. Het RVB is een agentschap van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Het RVB zorgt dat een nalatenschap zo goed mogelijk wordt afgewikkeld. Het RVB ontzorgt de gemeente volledig en indien er baten zijn kan de gemeente de gemaakte (uitvaart)kosten verhalen.

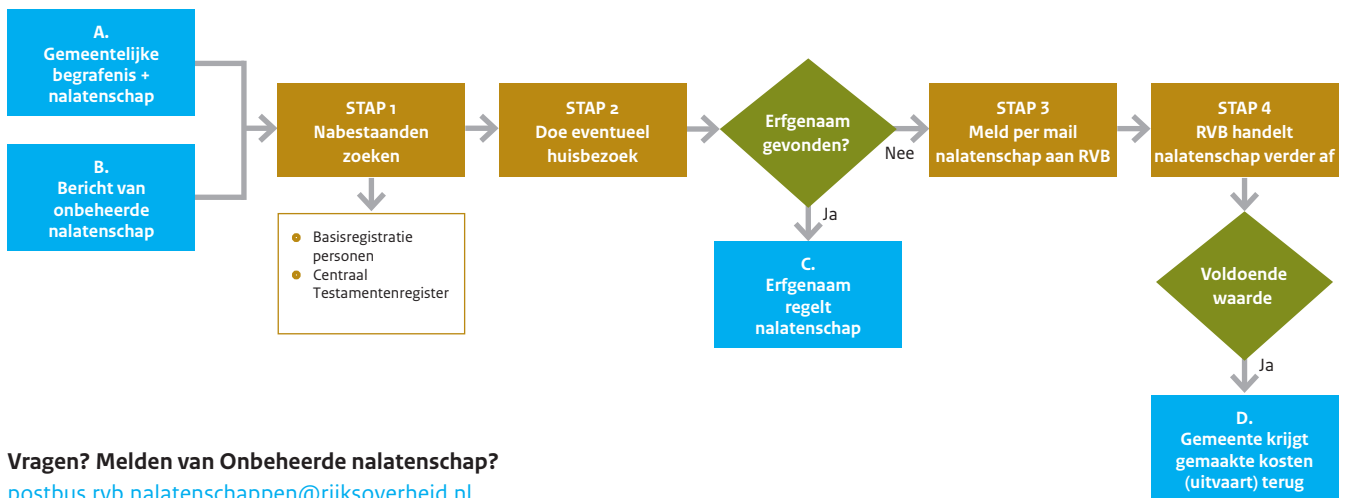
Aanmelden en overdragen van een onbeheerde nalatenschap bij het RVB is kosteloos.

Wat gebeurt er in de bijzondere situatie waarin niemand zich bekommert om een overledene? De Wet op de lijkbezorging (Wlb) geeft daar een antwoord op, namelijk dat een gemeente van overlijden in die gevallen de opdrachtgever is voor de uitvaart en deze ook voor haar rekening neemt. De kosten kunnen worden verhaald op de nalatenschap en/of op erfgenamen.

Maar wat gebeurt er als er geen erfgenamen (bekend) zijn en er is wel sprake van een nalatenschap? We noemen dit een onbeheerde nalatenschap. Deze kan bestaan uit geld, een huis, goederen, een stuk grond, enz.

Als er geen erfgenamen of andere partijen zijn die de afwikkeling van een nalatenschap op zich kunnen nemen, kunt u de vermoedelijk onbeheerde nalatenschap melden bij het Rijksvastgoedbedrijf. Het Rijksvastgoedbedrijf onderzoekt dan of het de nalatenschap kan afwickelen, met als doel om gelden en goederen uit onbeheerde nalatenschappen zoveel mogelijk ten gunste van traceerbare erfgenamen te laten komen. Als er voor een nalatenschap geen erfgenamen tot in de 6e graad te vinden zijn, of als er zo jaar geen aanspraak is gemaakt op de erfenis, dan vervalt de erfenis aan de Staat.

Schematisch werkt het proces als volgt:

STAP 1: Ga op zoek naar mogelijke erfgenamen

Uw gemeente heeft een gemeentelijke uitvaart uitgevoerd en geconstateerd dat er een onbeheerde nalatenschap is. Het kan ook zijn dat door politie, uitvaartondernemer of burgers wordt aangegeven bij een gemeente dat nog niemand zich ontfermt over (onroerend) goederen van een overledene.

Wat doet de gemeente:

- Zoeken naar erfgenamen/opdrachtgever in het hele land (GBA-V) via Basisregistratie personen (BRP) en het Centraal Testamentenregister (CTR);
- Eventueel betreden van de woning van de overledene om gegevens van nabestaanden/opdrachtgever te vinden en te zoeken naar laatste wensen en eventuele verhaalsmogelijkheden.

1a. Raadpleeg BRP

In de BRP kan worden gezocht of er sprake is van een partner, broers, zussen of kinderen.

1b. Raadpleeg Centraal Testamentenregister

Bij het Centraal Testamentenregister (CTR) kan men nagaan of de overledene een testament heeft laten opmaken en zo ja wie de notaris is waar het testament kan worden opgevraagd.

Meer informatie over het CTR is te vinden via: www.rijksoverheid.nl/contact/contactgids/centraal-testamentenregister-ctr

Vervolgens kun je de betrokken notaris benaderen voor inzage/kopie van het testament.

Meer informatie hierover kun je vinden op www.knb.nl

In een testament is beschreven wie de erfgenamen zijn. De erfgenamen hoeven geen familieleden te zijn van de overledene.

Pas op, verschillende notarissen brengen hun tarief in rekening bij het stellen van vragen. Anderen interpreteren een informatieverzoek als een opdracht om de nalatenschap af te gaan wikkelen.

Aanvullende raadplegingen

De gemeente kan kiezen om ook het boedelregister en Kadaster te raadplegen.

1c. Raadpleeg boedelregister

Een (potentieel) erfgenaam kan een nalatenschap verwerpen of (beneficiair) aanvaarden. Het boedelregister biedt een overzicht van de erfgenamen die de nalatenschap verwerpen of beneficiair aanvaard hebben. Hiermee wordt inzichtelijk wie mogelijk wel en wie geen erfgenaam is.

Het boedelregister kent geen centraal te raadplegen register. Als je informatie zoekt met betrekking tot erfgenamen of de afhandeling van een nalatenschap kan je daarvoor terecht bij de rechtbank behorend bij de woonplaats van de overledene.

Meer informatie hierover kan je vinden op www.rechtspraak.nl

In het boedelregister vind je niet alleen informatie over verwerpingen en aanvaardingen maar ook of er wellicht al een notaris/executeur of vereffenaar bezig is met de afhandeling van de nalatenschap.

1d. Raadpleeg Kadaster

Hier kun je controleren of de erfflater eigenaar was van een onroerende zaak en of daar meerdere eigenaren waren. Dit zouden erfgenamen kunnen zijn of mensen die de erfgenamen kennen.

Meer informatie hierover kan je vinden op www.kadaster.nl

STAP 2: Uitvoeren huisbezoek

- 1 Zoek in de woning van overledene naar actuele relevante zaken van de overledene zoals onder andere:
 - Een testament en/of de gegevens over een executeur;
 - Eventueel laatste wensen van de overledene (begraven, cremieren, muziek e.d.), gegevens over familieleden. Als bij het huisbezoek erfgenamen/nabestaanden zijn gevonden die niet bereid zijn de uitvaart zelf te regelen, worden deze in een later stadium over plaats en tijdstip van de uitvaart geïnformeerd;
 - Afschriften van bankrekeningen;
 - Polissen en waardepapieren;
 - Gelden en waardevolle goederen (bijvoorbeeld sieraden of kunst).
- 2 Maak foto's van de aanwezige inboedel en mogelijk waardevolle zaken.
- 3 Sla de zaken op in een kluis van de gemeente.
- 4 Teken met minimaal 2 personen voor de opgeslagen zaken, na een gezamenlijke controle van de lijst van zaken die in de kluis opgeslagen worden.
- 5 Maak een korte rapportage over de eventueel gevonden bankrekeningen, polissen en waardepapieren.
- 6 Blokkeer bankrekeningen en beëindig in voorkomende gevallen abonnementen en uitkeringen. *Pas op bij een koopwoning: de inboedel- en opstalverzekering door laten lopen.*

Aanvullende informatie huisbezoek

In de woning aangetroffen gelden worden veiliggesteld. Indien bij het huisbezoek door de gemeente mogelijk waardevolle goederen, deel uitmakend van de inboedel, zijn aangetroffen dan dienen deze te worden overgedragen aan het RVB nadat blijkt dat het om een (vermoedelijk) onbeheerde nalatenschap gaat. In overleg met het RVB kan besloten worden wat er met de sleutel van de woning gedaan moet worden.

Overdracht aan het RVB kan ook plaatsvinden als er weinig of geen baten bekend zijn. Het RVB onderzoekt dan of er sprake is van polissen of bankrekeningen. Als deze er zijn dan kunnen mogelijk toch nog kosten van de gemeente worden verhaald.

Als door de gemeente een notaris wordt ingeschakeld dan worden sleutel en goederen uiteraard overgedragen aan de notaris.

Wie is erfgenaam?

Wanneer een overledene geen testament heeft nagelaten dan wordt de verdeling van de erfenis wettelijk geregeld in het zogenoemde versterferrecht. Het versterferrecht bepaalt ook wie erfgenamen zijn.

De erfgenamen zijn onderverdeeld naar bloedverwantschap.

Groep 1: echtgenoot/ geregistreerd partner en kinderen

Pas wanneer zeker is dat de mensen in deze groep hebben verworpen of zijn overleden zonder nakomelingen, zijn de verwanten in groep 2 potentieel erfgenaam.

Groep 2: ouders, broers, zussen

Pas wanneer zeker is dat de mensen in deze groep hebben verworpen of zijn overleden zonder kinderen, zijn de verwanten in groep 3 potentieel erfgenaam.

Groep 3: grootouders

Pas wanneer zeker is dat de mensen in deze groep hebben verworpen of zijn overleden zonder nakomelingen, zijn de verwanten in groep 4 potentieel erfgenaam.

Groep 4: overgrootouders

Pas wanneer zeker is dat de mensen in deze groep hebben verworpen of zijn overleden zonder nakomelingen is de Staat, vertegenwoordigd door het RVB, verkrijger van de nalatenschap. De Staat is geen erfgenaam en is dan ook niet degene die de openstaande schulden moet betalen (artikel 4:189 BW). Dit artikel is van toepassing als er tot en met de 6e graad geen erfgenamen zijn (artikel 4:12 lid 3 BW).

Na bovenstaande verkenning kunnen de erfgenamen die aanvaard hebben en de erfgenamen die zich nog niet hebben uitgesproken worden benaderd. Als deze eenvoudig te vinden zijn kan de gemeente dit zelf uitvoeren. Het RVB kan na de uitvaart, deze taak van de gemeente overnemen. Met eventuele vragen kan de gemeente ook bij het RVB terecht.

STAP 3: Doe melding aan RVB

postbus.rvb.nalatenschappen@rijksoverheid.nl

De directie Transacties & Projecten, Sectie Onbeheerde Nalatenschappen van het RVB verricht werkzaamheden ten aanzien van de afwikkeling van onbeheerde nalatenschappen. Het doel van de werkzaamheden is om gelden en goederen uit onbeheerde nalatenschappen zoveel mogelijk ten gunste van traceerbare erfgenamen te laten komen. Het RVB ontzorgt gemeenten.

STAP 4: RVB gaat op zoek...

Het gaat vaak om nalatenschappen van overledenen zonder traceerbare familie. Dergelijke nalatenschappen worden niet geregeld, niemand maakt er aanspraak op. Alleen als de baten in verhouding staan tot de kosten van het uitzoeken van de nalatenschap en het achterhalen van mogelijke erfgenamen wordt de volledige afwikkeling door het RVB opgepakt. Richtlijn hiervoor is € 8.000. Onder dat bedrag doet het RVB alles wat kostendekkend mogelijk is, na vergoeding van de uitvaartkosten worden kleine saldi aan de consignatiekas overgedragen.

Het RVB zoekt in een groot aantal registers en bij diverse overheden naar zowel mogelijke erfgenamen als verdere informatie over de nalatenschap. Het gaat onder meer om:

- Raadplegen Centraal Testamentenregister en opvragen testament;
- Informatie inwinnen bij de Belastingdienst met betrekking tot bekende baten;
- Informatie opvragen omtrent polissen bij Verbond van Verzekeraars;
- Raadplegen Boedelregister;
- Raadplegen Kadaster;
- Raadplegen Kamer van Koophandel als daar aanleiding voor is;
- Informatie inwinnen bij de RDW als daar aanleiding voor is;
- Erfgenamenonderzoek middels BRP en CBG Centrum voor familiegeschiedenis indien nodig;
- Taxatie inboedel indien er aanleiding en/of voldoende saldo voor is.

Werkzaamheden RVB ten aanzien van nalatenschappen zijn onvoldoende bekend bij gemeenten, politie, bewindvoerders, verhuurders en anderen. Daarnaast is actuele kennis van het erfrecht niet altijd aanwezig bij partijen, mede omdat zij er incidenteel mee te maken hebben.

Gevolg is dat:

- (met de beste bedoelingen) toch foute beslissingen genomen worden, waardoor (delen van een) nalatenschap verloren kunnen gaan;
- Burgers en professionals van het kastje naar de muur worden gestuurd als ze vragen hebben over onbeheerde nalatenschappen, zij komen pas laat bij het RVB uit.

Als ondanks onderzoek onduidelijk blijft of er erfgenamen zijn die in de toekomst aanspraak zullen maken op de nalatenschap, worden eventuele gelden (en de in geld omgezette zaken) gestort in de consignatiekas van het ministerie van Financiën. De bedragen blijven hier twintig jaar bewaard voor eventueel rechthebbenden. Is sprake van een definitief onbeheerde nalatenschap of heeft niemand aanspraak gemaakt op de gelden in de consignatiekas binnen de voormelde twintig jaar, dan vervallen zij aan de Staat (artikel 4:226 BW en artikel 4:189 BW).

Werkzaamheden RVB nader toegelicht

Na ontvangst taxatierapport + verslag van bevindingen beslist RVB of het de ontruiming op zich neemt. Zo niet dan wordt de aanmelder schriftelijk geïnformeerd.

Wanneer er sprake is van duidelijk positief saldo voert RVB een onderzoek uit wie de erfgenamen zijn. Indien er sprake is van extreme vervuiling en/of waardevolle goederen stelt RVB per zaak de aanpak vast.

Vrijwillige zaakwaarneming

Indien er sprake is van o.a. een woning, draagt RVB zorg voor de ontruiming teneinde de goederen veilig te stellen en de kosten en eventuele vervuiling niet verder op te laten lopen indien het saldo van de nalatenschap dat toelaat.

In sommige gevallen zorgt RVB alleen voor het verwijderen van bijvoorbeeld auto's langs de openbare weg. De opdracht wordt gegeven aan Domeinen Roerende Zaken. Verkoop van bijzondere goederen ter dekking van de uitvaartkosten van een gemeente is ook een dienst die het RVB op zich kan nemen.

Het RVB brengt de uren in rekening op basis van het uurtarief hetgeen per medewerker varieert. De kosten komen ten laste van de nalatenschap en zijn niet voor de aanmelder.

Vereffening

Indien uit bovengenoemd onderzoek blijkt dat het saldo van de nalatenschap meer is dan € 8.000 én er zijn geen erfgenamen gevonden danwel bereid gevonden om de nalatenschap te beheren, dient het RVB een verzoek in bij de rechtbank om de Staat als vereffenaar te benoemen.

De vereffenaar treedt in de plaats van alle erfgenamen en kan de nalatenschap dan ook volledig afhandelen.

Het RVB brengt de uren in rekening op basis van het uurtarief hetgeen per medewerker varieert. De kosten komen ten laste van de nalatenschap en zijn niet voor de aanmelder.

Consignatiekas

Ten aanzien van de gevallen waarin niet bekend is of er erfgenamen zijn óf wanneer de erfgenamen niet bereid zijn de nalatenschap in ontvangst te nemen, stuurt het RVB een verzoek naar het ministerie van Financiën (met alle relevante stukken) om geld te mogen storten in de consignatiekas. Na akkoord worden de gelden gestort. Genoemde afdeling publiceert op internet en in de Staatscourant. Een erfgenaam kan dit bedrag nog 20 jaar lang opeisen. Uiteraard wel met een officiële notariële verklaring van erfrecht. Na deze termijn vervalt het geld definitief aan de Staat.

Meer informatie hierover kun je vinden op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/consignatiekas

Bij uitbetaling van de gelden aan rechthebbende(n) wordt de rentepercentage lijst consignatiekas gehanteerd.

Bijlage 1: Juridisch kader

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet op de lijkbezorging (Wlb) op grond van onderstaande artikelen.

Artikel 20

Ingeval niemand maatregelen neemt tot lijkschouwing of lijkbezorging overeenkomstig de wet, waarschuwt degene, die het lijk onder zijn berusting heeft, de burgemeester en wel uiterlijk op de derde dag na het overlijden.

Artikel 21

1. Indien niemand voorziet in de lijkschouwing en lijkbezorging overeenkomstig de wet, draagt de burgemeester daarvoor zorg.
2. Indien de toepassing van het voorgaande lid wordt verhinderd, doordat het lijk zich in een woning bevindt en de afgifte van het lijk of de toegang tot de woning wordt geweigerd, heeft de burgemeester of een ambtenaar van politie toegang tot die woning zonder toestemming van de bewoner, voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van hun taak nodig is.

Bijlage 2: Verklarende woordenlijst

Beneficiaire aanvaarding: ook wel genoemd aanvaarding onder het voorrecht van boedelbeschrijving. Wanneer hiervoor gekozen wordt dan zijn erfgenamen niet met hun eigen vermogen aansprakelijk voor schulden van de overledene. Bij zuivere aanvaarding is dat wel het geval.

Erfgenaam: personen of derden die op grond van de wet of door een testament erfgenaam zijn (conform Boek 4 BW).

Nabestaande: ieder familielid dat na het overlijden nog in leven is (niet per definitie erfgenaam).

Opdrachtgever: een nabestaande of bekende van de overledene, een erfgenaam of de gemeente die de afhandeling van de uitvaart regelt.

Potentieel erfgenaam: zolang je nog geen formele beslissing hebt genomen omtrent (beneficiair) aanvaarden of verwerpen en/of nog geen daad van zuivere aanvaarding hebt gedaan, ben je potentieel erfgenaam.

Verwerpingen en beneficiaire aanvaardingen moeten ingeschreven staan in het boedelregister, of mensen moeten een bewijs kunnen overleggen dat ze verworpen hebben voor het geval het boedelregister nog niet up to date is. Voor zuivere aanvaarding is inschrijving in het boedelregister niet nodig.

Verwanten: alleen familie in de bloedlijn erft (met uitzondering van de partner).

NB: Wanneer een erfgenaam is overleden na de erflater, moeten de erfgenamen van deze persoon benaderd worden.

Rijksvastgoedbedrijf

Korte Voorhout 7

Postbus 16169 | 2500 BD Den Haag

www.rijksvastgoedbedrijf.nl